

Børsen DK-1217 København K
Tlf: +45 3315 6688
info@danskeforlag.dk
www.danskeforlag.dk

Kulturministeriet

att.: Marie Agerlin Lund (map@kum.dk)

og Nicky Valbjørn Trebbien (ntv@kum.dk)

3. november 2016

OB-004-239d/cbh

Høringssvar vedr. forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv og forordning vedr. gennemførelse af Marrakesh-traktaten

Dansk Forfatterforening, Danske Skønlitterære Forfattere, UBVA samt Danske Forlag (herefter: organisationerne) takker for muligheden for at afgive høringssvar i ovenstående sag. Høringssvaret vil være koncentreret om direktivforslaget.

Vi bakker fuldt op om Marrakesh-traktatens formål om at sikre ligestilling for læsehandicappede. Det er positivt at kunne konstatere, at teknologien og markedsudviklingen går i retning af, at flere lyd- og e-bøger på det kommercielle marked imødekommer de læsehandicappedes behov, og vi har gennem de senere år haft en dialog med Nota om, hvordan forlagene i produktionsprocessen kan sikre, at de kommercielle udgivelser imødekommer særlige behov for tilgængelighed. Det må være i alles interesse, at denne udvikling mod reel ligestilling fortsætter, og vi understreger, at en forudsætning for forlagenes fortsatte indsats for at fremstille formater, der er født tilgængelige for alle, er, at der er et marked for sådanne formater.

Hensynet til den kommercielle udvikling af tilgængelige formater, almindelige samfundsmæssige betragtninger om værdispild ved dobbeltproduktion samt rettighedshavernes øvrige legitime interesser tilsiger, at implementeringen af Marrakesh-traktaten ikke skal gå videre end til at sikre lige behandling. Dette er også i tråd med hensynene bag tretrinnet. Når et værk er udgivet i et kommercielt tilgængeligt format, er der sikret ligebehandling, og direktivets forslag om, at der skal gælde undtagelser også for værker, som allerede er kommercielt tilgængelige, er derfor mere vidtgående, end hensynet til de læsehandicappede fordrer, og er ikke påkrævet af Marrakesh-traktaten.

Hensynet til rettighedshaverne samt til samfundets generelle interesse i fremadrettede investeringer i skabelse og udgivelse af litteratur tilsiger endvidere, at det offentlige, som ønsker at tilgodese en særlig befolkningsgruppe, betaler et rimeligt vederlag for brug, ligesom det er tilfældet, når det offentlige betaler kommercielle leverandører for andre ydelser og tjenester til handicappede, herunder f.eks. for teknologiprodukter til læsehandicappede.

I forhold til direktivforslaget mener vi derfor:

- at betragtning 11 i forslag 2016/0278 bør ændres, så det fremgår, at det i overensstemmelse med tretrinssystemet, jf. art. 5(5) i Infosoc-direktivet, forudsættes, at en betingelse for at bruge undtagelsesbestemmelserne er, at der ikke allerede forefindes kommercielt tilgængelige formater, der er gjort tilgængelige for almenheden på en måde, der giver læsehandicappede lige så let og behagelig adgang som en person uden læsehandicap, herunder f.eks. såvel gennem salg som gennem offentligt biblioteksudlån, samt
- at det i artikel 3 som minimum bør gøres valgfrit for medlemsstaterne at indføre kompensationsordninger.

Ovenstående ændringer vil falde inden for rammerne af Marrakesh-traktaten (artikel 4.4 og 4.5).

Øvrige samt uddybende bemærkninger

Om kommerciel tilgængelighed

Takket være den teknologiske udvikling sikrer den almindelige produktionsproces i stigende grad tilgængelighed for læsehandicappede af lyd- og e-bøger. Det betyder, at læsehandicappede kan tilgå lyd- og e-bøger samme øjeblik, som de rammer markedet. Allerede tilbage i 2013 anslog RNIB (Royal National Institute of Blind People, UK), at 76 % af top 1000-bestsellerne i UK fandtes i kommercielt tilgængelige formater. I forbindelse med dialogen mellem Nota og de samlede rettighedshavere, forfatterne og forlagene, om en aftalelicens for de værker, som ikke er kommercielt tilgængelige, har Nota oplyst, at de vurderer, at over 90 % af de værker, som danske forlag udgiver til trade-markedet (dvs. skøn-, fag-, og børne- og ungdomsbøger til detailhandelen), i dag udgives i tilgængelige formater.

Forlagene har løbende dialog med Nota om, hvordan forlagene kan være med til at sikre, at de kommercielle formater har en så høj grad af tilgængelighed som muligt, og Nota har i samarbejde med en række forlag udarbejdet vejledningen "10 bud på god tilgængelighedspraksis i e-tekster", december 2014. Vejledningen er netop blevet suppleret af opdaterede kriterier, hvor rettighedshaverne anerkender forskellige behov ift. tilgængelighed.

De fleste EPUB-formater er i dag tilgængelige. Det er resultatet af en målrettet indsats fra forlagenes side samt et samarbejde mellem International Digital Publishing Forum og Daisy-konsortiet.

Udviklingen mod at sikre reel ligestilling sikres bedst muligt ved at anerkende og stimulere den kommercielle indsats, og den nuværende formulering i betragtning 11 om, at det ikke er muligt for medlemsstaterne at stille krav om ikke-kommerciel tilgængelighed for at benytte undtagelsen, modarbejder reelt denne udvikling.

I forhold til ratificeringen af Marrakesh-traktaten er det derfor vigtigt, at Danmark under alle omstændigheder iht. art. 4.a tager forbehold i forhold til kommerciel tilgængelighed.

article 4.a "Contracting Party may confine limitations or exceptions under this Article to works which, in the particular accessible format, cannot be obtained commercially under reasonable terms for beneficiary persons in that market. Any Contracting Party availing itself of this possibility shall so declare in a notification deposited with the Director General of WIPO at the time of ratification of, acceptance of or accession to this Treaty or at any time thereafter5. "

Om bemyndiget enhed

Vi tror på, at de læsehandicappedes interesser varetages bedst, hvis der mellem rettighedshavere og organisationer, som fremstiller særlige eksemplarer, er en tæt dialog og samarbejde baseret på gensidig tillid. Som litterære rettighedshavere ønsker vi grundlæggende at imødekomme alle vores læseseres behov bedst muligt, og derfor ønsker vi også fremadrettet en tæt dialog med Nota om, hvordan markedets udgivelser bedst muligt gøres tilgængelige.

I direktivtekstens art. 2, stk. 4, er "bemyndiget enhed" defineret som "en organisation, der forestår uddannelse, undervisning af lærere, tilpasset læsning eller adgang til information for målgruppepersoner på ikke-kommerciel basis som sin vigtigste aktivitet eller en af sine vigtigste aktiviteter". Definitionen åbner op for en meget bred gruppe af "begunstigede".

For at skabe den nødvendige tillid mellem rettighedshaverne og de bemyndigede enheder anbefaler vi, at der laves en form for autorisationsordning, som det overlades til medlemslandene at implementere på basis af nogle grundprincipper/krav.

Om aftalelicens

Mulighederne for at implementere Traktaten ved aftalelicens bør afdækkes.

Dette vil flugte den linje, som det danske Folketing har lagt i vedtagelse V37, hvor det bl.a. udtales, at "ny EU-lovgivning ikke må forhindre anvendelsen af det danske aftalelicenssystem". Det hedder desuden, at EU skal "fokusere på frivillige aftaleløsninger i stedet for lovgivning". Den danske regering sendte i november 2015 et positionspapir vedrørende EU-ophavsretsreformen til EU-Kommissionen, hvor Kulturministeriet på vegne af regeringen bl.a. udtrykker, at aftalelicens er en fleksibel og ubureaukratisk måde at klarere rettigheder på. Tilsvarende synspunkter fremgår af en fællesudtalelse fra september 2016 fra de nordiske ministerier med ansvar for ophavsretten.

I Danmark foreslog rettighedshaverne allerede tilbage i 2012 at indgå en aftalelicensløsning for de ikke kommercielt tilgængelige værker, og i 2014 indledte parterne forhandlinger. Pga. usikkerhed omkring lovgivningen aflyste Nota forhandlingerne, som imidlertid blev genoptaget af parterne i juni 2016. Parterne har herefter mødtes fire gange og er hurtigt nået frem til en aftalebaseret løsning,

som understreger de åbenbare fordele ift. bl.a. fleksibilitet og hurtighed, som er forbundet ved at benytte aftalelicensvejen.

Vi står naturligvis til rådighed for en uddybning af ovenstående.

Med venlig hilsen

Morten Rosenmeier, formand for UBVA

Jan Thielke, formand i Danske Skønlitterære Forfattere

Nanna Gyldenkærne, næstformand i Dansk Forfatterforening

Christine Bødtcher-Hansen, direktør i Danske Forlag